

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jířího Zrůsta a soudců JUDr. Miroslavy Follové a Mgr. Kláry Cáškové ve věci navrhovatele **D. S., nar. XXXX**, bytem XXXX, XXXX, zastoupeného Mgr. Petrem Langem, LL.M., advokátem se sídlem Brno, Jakubská 156/2, proti odpůrkyni **L. S. K., nar. XXXX**, trvale bytem v České Republice, XXXX, t.č. XXXX, zastoupené JUDr. Marcelou Vilímkovou, advokátkou se sídlem Praha 8, Karolinská 661/4, **o navrácení nezletilé: E.A. S., nar. XXXX**, t.č. bytem u odpůrkyně v České republice, XXXX, t.č. na adrese XXXX, zastoupené opatrovníkem Městem XXXX, zastoupeným JUDr. Petrou Klustovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Praha 1, Konviktská 291/24, **do místa jejího obvyklého pobytu** o odvolání navrhovatele proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 6.10.2017, č.j. 82 Nc 2503/2017-312,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I.stupně se **mění** takto:

Soud *nařizuje* navrácení nezletilé E.A. S., nar. XXXX, do místa jejího obvyklého bydliště ve městě XXXXX, XXXX.

Odpůrkyně je povinna zajistit navrácení nezletilé ve lhůtě 1 měsíce od právní moci rozsudku. Pokud odpůrkyně v dané lhůtě navrácení nezletilé nezajistí, navrhovatel je oprávněn za tímto účelem převzít nezletilou od odpůrkyně v České republice.

Navrácení nezletilé soud podmiňuje splněním následujících záruk ze strany navrhovatele.

Navrhovatel je povinen do doby než bude příslušným opatrovnickým soudem ve XXXXX rozhodnuto o úpravě rodičovské odpovědnosti k nezletilé:

- zajistit odpůrkyni a nezletilé samostatné bydlení v místě obvyklého bydliště nezletilé, v bytě o velikosti minimálně 2+1 s příslušenstvím a náklady s tímto bydlením v plné výši hradit,
- uhradit odpůrkyni výživné na nezletilou za 6 měsíců předem v kapitalizované výši 6.000 USD na účet odpůrkyně, který mu odpůrkyně písemně sdělí do 10 dnů od doručení rozsudku,
- zdržet se odejmutí nezletilé z faktické péče odpůrkyně,
- uhradit na účet odpůrkyně částku 30.000 Kč na úhradu letenek v ekonomické třídě pro nezletilou a odpůrkyni za účelem návratu do místa obvyklého bydliště nezletilé.

II. Žádný z účastníků ani Česká republika nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení před soudy obou stupňů.

O d ů v o d n ě n í :

1. Soud I.stupně rozsudkem zamítl návrh navrhovatele, aby bylo nařízeno bezodkladné navrácení nezletilé E.A. S., nar. XXXXX, do místa jejího obvyklého bydliště v XXXXX, XXXX. Žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení.
2. Proti rozsudku podal včas odvolání navrhovatel. Namítl, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že soud prvního stupně na základě provedených důkazů došel k nesprávným skutkovým zjištěním, resp. v otázce „smíření se“ neúplně zjistil skutkový stav věci. Navrhovatel přisvědčil závěrům soudu prvního stupně, pokud tento uzavřel, že ke dni 17.9.2016 došlo k protiprávnímu zadržení nezletilé v České republice. Zdůraznil, že v dubnu 2015 spolu rodiče v XXXXX uzavřeli soudem aprobovanou opatrovnickou dohodu, na základě které bylo obvyklé bydliště nezletilé zakotveno v XXXXX. Bylo zde navíc jasně stanoveno, že žádný z rodičů není oprávněn přemístit obvyklé bydliště nezletilé mimo území XXXXX, aniž by k tomu měl písemný souhlas druhého z rodičů. Takový souhlas nebyl nikdy dán. Dalším dokazováním bylo navíc prokázáno, že rodina plánovala cestu do České republiky pouze na dobu tří měsíců. Odvolatel však nepovažuje za správný názor soudu ohledně „smíření se“ ze strany navrhovatele, když z daného důvodu byl návrh navrhovatele zamítnut. Soud prvního stupně není ve svém odůvodnění tohoto svého právního názoru přesvědčivý, své závěry staví na tom, že chování navrhovatele do podání návratové žaloby bylo „víceméně pasivní“. Navrhovatel zdůraznil, že nikdy, a to ani omisivně, nesouhlasil se životem dcery v ČR. V době od října 2016 do května 2017 měl cca 18 Skype či telefonních kontaktů s dcerou, dalších cca 70 požadavků na kontakt odpůrkyně odmítl. Navrhovatel si vyměnil cca 29 emailů s ÚMPODem, 26 emailů s XXXXX centrální autoritou a na 500 emailů se svými právními zástupci. Soud rovněž zcela opominul důkaz předložený odpůrkyní, a to emailovou komunikaci mezi rodiči, v níž dne 20.2.2017 odpůrkyně hovoří o tom, že jí vadí,

že jí navrhovatel v předchozí telefonní komunikaci hrozí podáním návratové žaloby. Navrhovatel přitom poukázal na to, že Úmluva nestanoví žádnou lhůtu, do které musí účastník podat návratovou žalobu. Naopak, ve svém čl. 12 zakotvuje Úmluva objektivní roční lhůtu ode dne protiprávního přemístění či zadržení s tím, že pokud je návrh podán po této lhůtě, zkoumá soud i otázku „sžítí se dítěte v místě aktuálního bydliště“. Navrhovatel však každopádně podal svou žalobu před uplynutím této lhůty. Rozhodnutí soudu považuje navrhovatel za nesprávně odůvodněné a vnitřně rozporné. Navrhl proto, aby odvoláním napadený rozsudek byl odvolacím soudem změněn tak, že bude nařízeno navrácení nezletilé do místa jejího obvyklého bydliště ve XXXXX. U v pořadí prvního jednání odvolacího soudu (odvolací soud nařídil celkem dvě jednání) dne 5.12.2017 navrhovatel potvrdil, že je schopen a ochoten financovat náklady na samostatné bydlení matky a dcery v XXXXX dokud nebude vyřešena péče o dítě.

3. Odpůrkyně se k odvolání navrhovatele opakovaně písemně vyjádřila. Uvedla, že rozsudek soudu prvního stupně je věcně správný. Odpůrkyně však zásadně odmítá, že by došlo k únosu či neoprávněnému zadržení dítěte na území České republiky. Odpůrkyně poukazuje na zjištění, která vyplynula z provedeného dokazování před soudem prvního stupně, a to zejména na fakt, že odpůrkyně a navrhovatel činili kroky pro dlouhodobé setrvání rodiny v České republice, a to jednak z důvodu své nevyhovující finanční a bytové situace a zejména z důvodu špatného zdravotního stavu dcery, která trpěla opakovanými febrilními křečemi, jež v XXXXX nebyly náležitě řešeny. Rodiče společně v červnu 2016 přihlásili dítě do trvalé péče MUDr. M.V. v ČR, navrhovatel si sám v ČR upravoval dům a jeho okolí dle svých představ. Odpůrkyně dále argumentovala tím, že navrhovatel v minulosti nejevil o dítě zájem, nevychoval je, nevykonával právo péče, dokonce s dítětem půlku jeho života ani nežil; rodičovská dohoda schválená soudem v XXXXX svěřila dítě do výlučné péče odpůrkyně, byla navíc uzavřena za tehdejších specifických okolností, kdy rodiče spolu nežili, a již není účinná a rozhodná, neboť po jejím uzavření došlo k podstatné změně okolností (rodiče obnovili společnou domácnost, poté se na základě společného rozhodnutí přestěhovali do ČR). Dále pak, dle odpůrkyně, nejsou podmínky pro návrat dítěte do XXXXX dostačující a neohrožující zdravý vývoj a výchovu dítěte. Odpůrkyně zejména poukázala na nevyhovující bydlení v XXXXX a fakt, že momentálně dcera není v XXXXX zdravotně pojištěná. Odpůrkyně zdůraznila, že navrhovatel v průběhu jejich vzájemné komunikace nikdy neřekl, že nesouhlasí s pobytem jejich dcery v ČR, nikdy z jeho strany nezazněl požadavek, aby se dcera sama, či dcera s odpůrkyní vrátily do XXXXX. Navrhovatel pouze usiloval o úpravu styku s dcerou. Pokud jde o soudem dovozený institut „smíření se“ s pobytem dítěte v ČR, odpůrkyně poukázala na fakt, že navrhovatel se na podzim 2016 sám a bez předchozího oznámení svého záměru odpůrkyni vrátil do XXXXX a nejméně po dobu 7 měsíců byl zcela bez osobního kontaktu s dcerou, přičemž o její návrat jakkoliv neusiloval přesto, že věděl, kde se odpůrkyně s dcerou zdržují a zároveň on nebyl v XXXXX zaměstnán a nic ho zde nedrželo.
4. Opatrovník nezletilé má za to, že nedošlo k protiprávnímu zadržení dítěte na území ČR, když z provedeného dokazování vyplynulo, že oba rodiče souhlasili s přesunem do ČR, a to jak ze zdravotních důvodů nezletilé, tak z důvodu jejich pokusu o „nový život“. Chování navrhovatele od července 2016 vypovídá o tom, že minimálně souhlasil, že nejde o pobyt na 3 měsíce, když v červenci byla nezletilá objednána na vyšetření, které se mělo konat až v prosinci 2016. Navíc nedošlo k znemožnění péče o dítě na straně otce, neboť odpůrkyně navrhovateli v péči o dceru nijak nebránila a šlo o jednostranné rozhodnutí otce, pokud se odstěhoval zpět do XXXXX. Opatrovník má za to, že vzhledem k situaci rodiny je v nejlepším zájmu dítěte, aby nezletilá v dané chvíli žila v ČR. I v případě, že by došlo k protiprávnímu přemístění, je na místě aplikovat institut smíření se, neboť navrhovatel

žádným způsobem neusiloval o návrat dítěte do XXXXX. Kolizní opatrovník rovněž upozornil na to, že vytržení dítěte ze sociálního kontextu, v němž již 1,5 roku vyrůstá, by mohlo vést k závažné psychické újmě dítěte.

5. Krajský soud v Brně jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno včas (ust. § 204 odst. 1 o.s.ř.), že bylo podáno osobou k tomu oprávněnou (ust. § 201 o.s.ř.) a že směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je odvolání přípustné (ust. § 202 o.s.ř. à contr.), přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně i řízení mu předcházející. Nařídil za tím účelem dvě (celodenní) odvolací jednání. Zopakoval a doplnil dokazování v intencích níže uvedených a poté nakonec dospěl k závěru, že odvolání lze shledat důvodným.
6. Předmětem daného řízení je návrh žalobce na navrácení nezletilého dítěte (tzv. „civilní únos“). Hmotněprávní úprava dané problematiky vychází z Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. XXXX jsou vázány Úmluvou o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (Convention on the civil aspects of international child abduction, the Hague, 25th October 1980, dále jen „Úmluva“) ode dne 1.7.1988, stejně tak Česká republika je signatářem Úmluvy a je touto Úmluvou vázána. Procesní reflexe těchto hmotně-právních ustanovení je pak vyjádřena v ust. § 478 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., zákona o zvláštních řízeních soudních, ve znění novel (dále jen „z.ř.s.“). Základními cíli shora uvedených právních nástrojů je zajistit bezodkladný návrat dětí protiprávně přemístěných nebo zadržovaných v některém smluvním státě. Přemístění nebo zadržení dítěte se považuje protiprávní tehdy, pokud jím dojde k porušení práv a péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením. To však za předpokladu, že toto právo péče o dítě bylo v době přemístění nebo zadržení skutečně vykonáváno nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby nedošlo k přemístění nebo zadržení. Co je však nutné zejména zdůraznit je předmět zmíněného řízení. Soud rozhoduje v rámci řízení výlučně o tom, zda bude dítě do místa obvyklého bydliště navraceno či nikoliv. Nerozhoduje ani o výchově a výživě dítěte, ani o styku rodičů s dítětem. Právní úprava obsažená v Úmluvě je jinak poměrně jasná a striktní. Dojde-li k protiprávnímu přemístění a je-li podán rodičem návrh na navrácení dítěte do jednoho roku od protiprávního zadržení nebo přemístění, musí soud nařídít navrácení dítěte do místa jeho obvyklého bydliště. Tuto povinnost nemá **pouze** tehdy, je-li dána některá z výjimek uvedených v článku 13 nebo článku 20 Haagské úmluvy. Tyto výjimky je však nutno vykládat restriktivně a mít při jejich aplikaci na paměti, že ve své podstatě jdou proti hlavním cílům Haagské úmluvy (tj. působit preventivně proti tzv. civilním únosům a posilovat vzájemnou důvěru mezi státy úmluvy jednoznačným určením mezinárodně příslušného soudu v místě obvyklého bydliště dítěte).
7. Z obsahu spisu soudu I.stupně odvolací soud zjistil, že soud prvního stupně po provedení rozsáhlého dokazování dospěl ke skutkovému závěru, že obvyklé bydliště nezletilé od jejího narození bylo a nadále je XXXXX ve městě XXXX a odmítla-li odpůrkyně se s nezletilou vrátit, došlo z její strany od 17.9.2016 k neoprávněnému zadržení nezletilé v ČR. S těmito závěry (na jejichž podrobné zdůvodnění odvolací soud pro stručnost odkazuje) se zdejší soud ztotožnil. Nezletilá žila od svého narození až do června 2016 v XXXXX, má české i XXXXX občanství. V řízení bylo prokázáno, že při odjezdu do ČR navrhovatel neprodal ani nepronajal svůj dům v XXXX, neodhlásil žádné služby, naopak zajistil na přechodnou dobu péči o dům a zahradu, dotazoval se na možnost zapůjčení vozidla v ČR na dobu 3 měsíců a s tímto seznamoval i své známé, zařídil cestovní (turistické) pojištění u Allianz pro sebe i odpůrkyni jen na dobu od 19.6.2016 do 25.9.2016, zdravotní pojištění u VZP sjednal na dobu 6 měsíců jen pro účely přihlášení se

k přechodnému pobytu. Účastníci cestovali do ČR každý pouze s jedním zavazadlem o běžné hmotnosti do 23 kg a příručním zavazadlem. Pokud by navrhovatel s odpůrkyní skutečně plánoval se do ČR odstěhovat (tj. přemístit své bydliště z XXXXX do ČR natrvalo), a to mimo jiné i z důvodu vyřešení finanční situace, jak opakovaně uváděla odpůrkyně, nepochybně by se manželé minimálně pokusili prodat či alespoň pronajmout dům v XXXXX a nezajišťovali by pouze přechodnou péči o něj (byť i vyžadovanou místními předpisy), odhlásili by služby, zajistili by stěhování svého majetku (odpůrkyně naopak teprve v lednu 2017 nechávala prostřednictvím svých známých od navrhovatele dodávat zimní oblečení pro sebe a nezletilou – viz např. email z 11.1.2017 a 30.1.2017), atp. Prodej domu v XXXXX a přestěhování rodiny do ČR bylo ostatně jedno z možných řešení neuspokojivé situace rodiny navrhované např. i otcem navrhovatele v dopise z dubna 2016. K takovému jednání však ze strany navrhovatele nikdy nedošlo, v řízení nebyl zjištěn žádný důkaz, který by o společném úmyslu navrhovatele a odpůrkyně přestěhovat se do ČR svědčil. Naopak, bylo prokázáno, že sama odpůrkyně ještě před odletem zajišťovala změnu termínu návratu z 25.9.2016 na 16.9.2016, a to pro navrhovatele, sebe i pro dceru, přesto, že jak vyplývá z potvrzení aerolinií, bylo možné tuto změnu provést i pro každého cestujícího samostatně (tj. pouze pro navrhovatele, pokud by důvodem byla pouze technická nezbytnost z důvodu max. 90ti denních víz). Dále z žádosti odpůrkyně o přijetí nezletilé do farnosti XXXXX v XXXXX, bylo zjištěno, že odpůrkyně žádala o křest dcery dne 29.5.2016 (tj. necelý měsíc před tvrzeným „stěhováním“) a její přijetí do této farnosti. Navrhovatel při svém výsledku dne 5.12.2017 rovněž rezolutně popřel, že by se s matkou dohodl na přestěhování rodiny do ČR a uvedl, že to, že odpůrkyně se s nezletilou nehodlá po 3 měsících vrátit do XXXXX pochopil teprve v průběhu pobytu v ČR, např. právě z objednání nezletilé ke specialistovi v termínu, který se měl uskutečnit teprve až po plánovaném odletu zpět do XXXXX. Pokud pak odpůrkyně poukazovala na to, že navrhovatel v ČR zažádal o povolení k přechodnému pobytu, je logické vysvětlení navrhovatele, že žádost o povolení k přechodnému pobytu si podal proto, aby mohl v ČR zůstat déle pro případ, že by nezletilá onemocněla (jak se již v minulosti stalo) anebo pro případ další návštěvy.

8. Odvolací soud pak ještě doplnil shora popsané dokazování. Ze zprávy obce XXXX (jehož je XXXX místní částí) bylo zjištěno, že v době příjezdu rodiny nebylo představitelům obce známo, zda rodina přijíždí za účelem přestěhování či pouze na omezenou dobu. Navrhovatel ani odpůrkyně zde tedy nepřihlašovali rodinu k trvalému pobytu ani jinak své úmysly obci oficiálně neoznamovali. Pokud pak svědkyně Š. uváděla, že ji ani nenapadlo, že by rodina v létě 2016 přijela do XXXX pouze na návštěvu a ona to tedy jednoznačně chápala tak, že S. přijíždějí natrvalo, je nutno konstatovat, že svědkyně při svém výsledku rovněž uvedla, že to, že rodina zde bude zůstat, jí jako první sdělila matka odpůrkyně a svědkyně to od té doby brala jako fakt. Je přitom zcela pochopitelné, že matka odpůrkyně si jakožto babička nezletilé přestěhování rodiny do ČR přála, když jí samotné byl již dříve vstup do XXXXX odepřen. Pouhá pasivita navrhovatele, který svědkyni toto její přesvědčení nevyvracel, neprokazuje jeho úmysl zde trvale bydlet. Navrhovatel zároveň svědkyni nikdy přímo nepotvrdil svůj úmysl v ČR setrvat. Zájem navrhovatele o začlenění do komunity v XXXX a o vylepšení nemovitosti je pak odůvodnitelný jak v případě trvalého bydlení, tak i v případě 3 měsíční dovolené. Pokud pak svědkyně odpůrkyni doporučovala školku a zájmové kroužky pro nezletilou, toto odpovídá zjištění soudu prvního stupně, že odpůrkyně měla již od počátku úmysl v ČR zůstat, aniž to však navrhovatel věděl. Pokud pak rodiče společně registrovali dceru u pediatra v ČR, i toto je logicky odůvodnitelné vůlí navrhovatele dopřát nezletilé maximální výhody bezplatné zdravotní péče, která jí může být (a byla) v ČR poskytnuta, nelze z toho však jednoznačně dospět k závěru, že navrhovatel souhlasil s jejím přestěhováním do ČR. Výpověď svědkyně

A. pak odvolací soud nemohl považovat za věrohodnou a jako k takové k ní přihlížet, když výpověď této svědkyně byla vnitřně rozporná (viz např. „dům v XXXXX jsme neřešili“ avšak zároveň „o prodeji domu v XXXXX se hovořilo aby tam nebyly velké náklady na obstarávání domu, když budou účastníci v ČR“, nebo „je pravdou, že jsem navrhovatelé říkala, ať vydrží, že L. do XXXXX určitě odjede“, zároveň však v celé své výpovědi svědkyně zdůrazňovala, že se rodina S. již dříve dohodla na přestěhování do ČR). Nelze ani pominout, že se jedná o osobu blízkou odpůrkyni s jednoznačným zájmem na výsledku sporu (jde o sestru matky odpůrkyně, svědkyně uvedla, že chce „E. zachránit“).

9. Odvolací soud dále zvažoval možnost, zda navrhovatel neposkytl souhlas s přemístěním obvyklého bydliště nezletilé do ČR dodatečně, v průběhu 3 měsíčního pobytu rodiny v XXXX. Tato eventualita byla vyvrácena zejména usnesením Policie České republiky, Krajské ředitelství policie jihočeského kraje, územní odbor XXXX, č.j. KRPC-193410-56/TČ-2016-020371, jímž byla odložena trestní věc podezření ze spáchání zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1 a2 písm. d) trestního zákoníku a zvláště závažného zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 2 trestního zákoníku, kterého se měl dopustit D. S.. Z odůvodnění tohoto usnesení totiž vyplývá, že odpůrkyně dne 30.11.2016 podala na navrhovatele trestní oznámení, přičemž ve své výpovědi mj. uvedla, že se s navrhovatelem po neshodách v XXXXX dohodli, že odjedou do ČR a pokusí se zlepšit svůj vzájemný vztah. V období od 20.6.2016 do 22.10.2016 však mezi nimi opět docházelo k neshodám, když jako nejzásadnější popsala hádku v truhlářské dílně, kdy na ni měl navrhovatel křičet a mávat kolem sebe kladivem, a dále incident z 9.9.2016, o němž jí řekly její matka a teta Z. A., které měly vidět, jak nezletilá E. přiběhla za otcem na WC, když on močil. Policie ČR po provedeném dokazování výsledkem odůvodnění, její matky J. K. a tety Z. A. konstatovala, že nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by důvodně nasvědčovaly tomu, že by se D. S. dopustil jednání, které by naplňovalo znaky skutkové podstaty týrání osoby žijící ve společném obydlí či zvláště závažného zločinu pohlavního zneužití. Bylo konstатовáno, že všechny tři ženy vypovídaly velmi obdobným způsobem o jednání D. S. a jsou bytostně přesvědčeny, že jednají v zájmu nezletilé E.. Odvolací soud pak konstatuje, že pokud i v průběhu celého pobytu v ČR mezi účastníky docházelo k více či méně intenzivním konfliktům a zejména, pokud dne 9.9.2016 mělo dojít k incidentu, který si odpůrkyně, její teta a její matka vykládaly jako sexuální jednání navrhovatele vůči nezletilé, a z tohoto jednání jej přímo obvinily, je prakticky nemyslitelné, že by navrhovatel mohl dodatečně souhlasit s tím, že za těchto okolností spolu s odpůrkyní a dcerou zůstanou nastálo a do ČR se jako rodina přestěhují.
10. Odvolací soud se poté pečlivě zaměřil na posouzení, zda došlo k naplnění výjimky dle čl. 13 písm. a) Úmluvy a dospěl k závěru, že nikoliv. Námitka odpůrkyně a kolizního opatrovníka, že navrhovatel ve skutečnosti nevykonával právo péče o dítě v době neoprávněného zadržení nezletilé v ČR, byla jednoznačně vyvrácena, když bylo prokázáno, že navrhovatel je otcem nezletilé a jako takový i dle práva státu M. XXXXX je nositelem rodičovské zodpovědnosti k ní. Uvedené ostatně vyplývá i z dohody rodičů uzavřené dne 23.3.2015 u Obvodního soudu M. pro obvod XXXX, v níž bylo výslovně uvedeno, že obě strany mají právně nezletilé dítě ve společné péči, přičemž matce se E.A. svěruje do hlavní fyzické péče a otcí byl povolen styk. Následně dle shodného tvrzení rodičů došlo k obnovení jejich společného soužití a žili v rodinné domácnosti (tj. vykonávali společnou péči o dítě) až do října 2016, kdy navrhovatel odcestoval z ČR do XXXXX. Otázka, který z rodičů se na péči o dítě podílí větší či menší měrou, kdo z nich má lepší předpoklady pro výchovu dítěte, jaké jsou případné specifické rodičovské kompetence účastníků a jak tedy mají být v nejlepším zájmu dítěte do budoucna upraveny práva a povinnosti výchovy a výživy k nezletilé, nepřísluší zdejšímu soudu posuzovat v rámci řízení o návratové žalobě. Danou

problematikou je oprávněn se zabývat pouze a jedině mezinárodně příslušný opatrovnický soud v místě obvyklého bydliště dítěte.

11. Na rozdíl od soudu prvního stupně však odvolací soud má jednoznačně za to, že nelze konstatovat, že by navrhovatel později se zadržením nezletilé v ČR souhlasil, resp. že by se s ním smířil. Jak vyplývá z judikatury národních soudů k Úmluvě obsažené v databázi INCADAT, „smíření se“ (acquiescence) znamená vnitřní přijetí protiprávního přemístění či zadržení dítěte druhým z rodičů, a to ať již aktivní nebo pasivní, které však musí být potvrzeno objektivním posouzením všech relevantních okolností. Je nutno vždy zohlednit, zda se rodič v době po protiprávním přemístění či zadržení dítěte nechoval takovým způsobem, že by pozdější podání návratové žaloby bylo s tímto jeho postojem nekonzistentní. V rozhodnutí P. v B. (Incadat č. HC/E/IE 240) bylo výslovně konstatováno, že samotný fakt, že otec podal návratovou žalobu teprve až po uplynutí 7 měsíců, nemůže soud posoudit jako doklad „smíření se“. V posuzované věci soud prvního stupně po provedeném dokazování uzavřel, že navrhovatel udělil souhlas s protiprávním zadržením nezletilé konkludentní (nevýslovnou) formou tak, že z jeho dlouhodobé nečinnosti nepochybně vyplynul souhlas s dalším pobytem nezletilé v ČR. Dle přesvědčení soudu odvolacího **však takovýto skutkový závěr z provedeného dokazování nevyplývá**. V řízení bylo prokázáno, že navrhovatel po svém návratu do XXXXX obratem informoval místní příslušné úřady o tom, že nezletilá byla, dle jeho názoru, neoprávněně zadržena v ČR (viz dopis z 28.10.2016 od T. Hutchins, Office of Childrens Issues), v květnu 2017 navrhovatel kontaktoval český ÚMPOD s žádostí o zprostředkování kontaktů s dcerou (viz zpráva ÚMPOD matce ze dne 25.5.2017). Navrhovatel usiloval o udržení vztahu zejména cestou zajištění kontaktů s dcerou, a to jak prostřednictvím přímých žádostí adresovaných matce prostřednictvím skypeové, emailové a telefonické komunikace (viz např. komunikace rodičů z ledna a února 2017, či emaily navrhovatele z 29.5.2017, 1.6.2017 2.6.2017), popřípadě zprostředkovaně přes OSPOD v Jindřichově Hradci (viz protokol z případové konference z 22.6.2017) či ÚMPOD (viz shora). Fakt, že navrhovatel považoval zadržení nezletilé za protiprávní a s tímto se nesmířil, potvrzuje rovněž email odpůrkyně z 20.2.2017, v němž výslovně uvádí, že jí navrhovatel „vyhrožoval právními kroky za to, že údajně unesla dceru E. a pokusila se jej zabít“. Toto odpůrkyně potvrdila i při svém výslechu před soudem prvního stupně. Ze všech uvedených okolností, posuzovaných ve svém souhrnu, odvolací soud uzavřel, že z chování navrhovatele nelze v žádném případě dospět k závěru, že by se se zadržením nezletilé v ČR smířil, a to přesto, že návrh na zahájení řízení o navrácení nezletilé podal teprve dne 28.8.2017. Z jednání navrhovatele vyplývá primárně snaha o udržení kontaktů s dcerou tak, aby byl zachován jejich vztah i přes vypjaté vztahy s odpůrkyní, není však možné konstatovat, že se zároveň spokojil pouze se stykem s dcerou, jakož i s tím, že tato nadále bude žít v ČR. Tomuto odporuje zejména email odpůrkyně z 20.2.2017 odkazující na telefonní rozhovor rodičů a email navrhovatele z 2.6.2017, ve spojení s ostatními okolnostmi popsány shora.
12. Odvolací soud rovněž u úřední povinnosti zkoumal, zda nejsou dány důvody pro odepření navrácení dítěte ve smyslu čl. 13 písm. b) Úmluvy. Interpretace článku 13 písm. b) Úmluvy přitom musí být tak restriktivní, že soudy by o jeho aplikaci měly uvažovat pouze ve výjimečných případech, jako např. situace: bude-li prokázáno, že rodič požadující navrácení dítěte na dítěti páchal trestný čin, pohlavně je zneužíval, týral apod. Dále bude-li prokázáno, že dítě trpí závažným onemocněním či postižením a jeho návrat do místa obvyklého bydliště by dítě vystavil duševní újmě nebo znamenal zhoršení jeho duševního postižení či zdravotního stavu (tato otázka byla již velmi podrobně judikována Krajským soudem v Brně v rozsudku ze dne 29.6.2006, č.j. 20 Co 511/2005-672). Hrozbu vážného nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní újmě nebo je jinak dostal do nesnesitelné

situace, lze vykládat i tak, že v zemi, kam se má dítě vrátit je epidemie, občanská válka či teroristické útoky. Odvolací soud po zhodnocení všech okolností případu dospěl k závěru, že navrácením dítěte do místa jeho obvyklého bydliště nevystaví dítě vážnému nebezpečí fyzické nebo duševní újmy a ani nepřispěje k zhoršení jeho zdravotního stavu.

13. Vznik nesnesitelné situace způsobené odloučením dítěte od osoby, která dítě zadržela (odpůrkyně), odvolací soud nedovozuje, neboť lze očekávat, že odpůrkyně společně s dítětem odcestuje do místa jeho obvyklého bydliště, tedy místa jurisdikce dítěte ve XXXXX a u příslušného soudu podá návrh na novou úpravu práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti. Odpůrkyně přitom má občanství XXXXX, dle pravidel mezinárodního práva veřejného jí proto nemůže být vstup do XXXXX odepřen.
14. Pokud pak odpůrkyně namítala, že v XXXXX nejsou pro nezletilou vytvořeny vhodné, a to zejména bytové podmínky (odpůrkyně tvrdila závadnost vody, přítomnost azbestu a vlastně celkovou nevhodnost bydlení v nemovitosti, ve které rodina žila v XXXXX), odvolací soud zdůrazňuje, že bylo nařízeno navrácení nezletilé do místa jejího obvyklého bydliště ve městě XXXXX, XXXXX, nikoliv však nezbytně na adresu původního bydliště rodiny na XXXX, XXXX. Naopak, v rámci záruk (viz dále) byl návrat nezletilé podmíněn zajištěním samostatného bydlení pro nezletilou a její matku v místě obvyklého bydliště nezletilé, a to v bytě o velikosti minimálně 2+1 s příslušenstvím, přičemž je to navrhovatel, kdo je povinen hradit náklady s tímto bydlením spojené. Tímto je dle přesvědčení soudu dostatečně zaručeno, že nezletilé nebude způsobena újma pobytem v potenciálně zdraví nevhodném prostředí. Z uvedeného důvodu pak odvolací soud neprováděl ani dokazování k tvrzené nevhodnosti původního bydliště nezletilé, neboť nezletilá není ničím nucena k tomu, aby zde bydlela. K námitce odpůrkyně ohledně neznalosti anglického jazyka na straně nezletilé (a z toho plynoucí možné duševní újmy v případě přemístění dcery do XXXXX) je třeba pouze podotknout, že nezletilá má v současné době necelé 4 roky a je pouze a jedině vinou odpůrkyně, pokud poté, kdy ve věku nezletilé 2,5 let rodina odcestovala do ČR, nadále nebyly rozvíjeny jazykové schopnosti E. i v angličtině, která jí – vzhledem k jejímu obvyklému bydlišti v XXXXX – do té doby byla vlastní. Právě s ohledem na útlý věk dítěte, kdy jsou schopnosti dětí přizpůsobit se jazykovému prostředí ještě nadprůměrné, však naštěstí nelze očekávat zásadní komplikace s adaptací nezletilé v XXXXX. I přesto se tuto otázku pokusil odvolací soud vyřešit též pomocí záruk (viz dále).
15. Z pohledu čl. 13 písm. b) Úmluvy zdejší soud dále zkoumal především zdravotní stav nezletilé a z něj vyplývající potenciální nebezpečí pro nezletilou v případě nařízení jejího návratu do XXXXX, což mu ostatně ukládá i recentní judikatura soudů vyšších stupňů, zejména soudu Ústavního. Toto neshledal. Ze zprávy J. N., ze dne 14.9.2017 bylo zjištěno, že působil jako pediatr nezletilé od jejího narození v XXXXX. E. absolvovala veškeré dětské preventivní prohlídky, byla očkována, u většiny návštěv byli přítomni matka i otec. Nezletilá prodělala několik febrilních křečí a vracejících se horeček, což jsou stavy, které nejsou považovány za život ohrožující a které se vyskytují u 1 z 25 dětí ve věku 6 měsíců až 5 let. Stav se obvykle v průběhu let vyřeší sám. E. navštívila specialisty v XXXX, kteří konstatovali, že nezletilá není v žádném nebezpečí a její stav se pravděpodobně časem sám upraví. Z vyjádření českého pediatra MUDr. V. ze dne 11.9.2017 bylo zjištěno, že nezletilá byla v červnu 2016 oběma rodiči přihlášena do jeho péče, dochází i na pravidelné prohlídky. Nezletilá od podzimu 2015 trpěla záchvaty křečí, které se vytrahily nedlouho poté, kdy přešla do jeho péče. Na základě imunologických, neurologických, metabolických a dalších vyšetření se neprokázala organická příčina těchto potíží. Dle zprávy M. D. (bez data, čl. 406) tento dne 4.4.2016 jako dětský neurolog vyšetřil nezletilou v XXXXX, v dané

době byla nezletilá sužována sedmi ataky křečí, což bylo klasifikováno jako komplikované febrilní křeče. Lékař uvedl, že nezletilá byla vyšetřena na epilepsii, EEG, byla medikována. Doporučenou magnetickou rezonancí však dle jeho povědomí rodina nikdy nedokončila. Z doplňující zprávy MUDr. V. (bez data, čl. 368) vyplývá, že příčinu jednorázových křečí většinou nelze prokázat, při opakovaných křečích je nutné důkladné vyšetření a většinou se najde etiologie. U nezletilé E. se v ČR příčinu křečí nepodařilo objasnit, v současné době je nezletilá bez křečí cca 2 roky. Křeče se přestaly objevovat v době, kdy se uvádí, že vymizí. Koncepti přístupu pediatrické péče v XXXXX nelze hodnotit, z dokumentace a anamnézy však vyplývá, že dítě nebylo kompletně vyšetřeno. Dle zprávy J. N. ze dne 3.1.2018, který odpovídal na stejné dotazy jako byly soudem zaslány MUDr. V., plyne, že E. byla po každém záchvatu vyšetřena, a to včetně ORL, CT skenu, vyšetření krve, rozboru moči a testu na streptokoky. Dále byla vyšetřena dětským neurologem. Nebyla určena příčina horečnatých záchvatů u E., ani příčina jejich vymizení. Horečnatými záchvaty obvykle trpí děti ve věku od 6 měsíců do 5 let. Obecně, pokud se záchvat neobjeví po dobu 1 až 2 let, pravděpodobně už se neobjeví. Lékař rezolutně popírá, že by zdravotní péče o nezletilou byla v XXXXX nedostatečná. Z předběžné propouštěcí zprávy ze dne 8.7.2016 bylo zjištěno, že nezletilá byla od 4.7.2016 do 8.7.2016 hospitalizována na JIP v Nemocnici XXXX, přivezena RZP pro horečku (41,8 v uchu), křeče, zvracení. Dle závěrů zprávy šlo o rekurentní febrilie až febrilní krize, infekční etiologie nepotvrzena. Sjednána kontrola v dětské neurologické ambulanci za měsíc, EEG, imunologické vyšetření. Dáno doporučení rodičům (při febriliích snaha o fyzikální ochlazení, rychlá aplikace antypyretik, diazepam). Dle potvrzení XXXX ze dne 16.9.2017 je nezletilá na základě žádosti ze dne 12.9.2017 registrována v programu XXXX, a to datem zahájení péče od 23.9.2017 u organizace XXXX. K důkazu byla provedena též zpráva XXXX ze dne 4.1.2018 o obsahu péče XXXX, dle níž tato pokrývá mj. celou zdravotnickou péči u dětí do věku 19 let. Ze shora uvedeného plyne, že ačkoliv nezletilá E. v minulosti (v období od podzimu 2015 do července 2016) prodělala opakované a intenzivní záchvaty febrilních křečí, jejich příčinu se nepodařilo v ČR ani v XXXXX zjistit. Záchvaty se u nezletilé již 1,5 roku neobjevily a jak uvádí zprávy XXXXXho i českého lékaře, tyto záchvaty obvykle samy vymizí do 5 let věku dítěte. I v případě, pokud by se záchvaty u nezletilé E. v budoucnu znovu mohly nebo měly objevit, není možno konstatovat, že by nařízením navrácení dítěte do XXXXX, bylo jakkoliv ohroženo její zdraví. Nezletilá v XXXXX již byla léčena, a to obdobným způsobem a se stejnými výsledky (příčiny křečí nezjištěny) jako v ČR. Určité systémové rozdíly v přístupu k pediatrické péči v XXXXX a v ČR (otázka rozsahu nutných vyšetření, typ medikace, otázka financování léčby) pak nepochybně nemohou být zdejším soudem označeny jako vážné nebezpečí fyzické újmy pro dítě, když navíc navrhovatel doložil, že do budoucna je nezletilá v XXXXX přihlášená k zdravotnímu pojištění a toto pojištění pokrývá nutnou péči o nezletilou.

16. Pokud se pak týká odpůrkyní a opatrovníkem zdůrazňované dobré adaptace nezletilé v České republice (když tato zde chodí do školky, navštěvuje jógu, integrovala se do kolektivu dětí v místě současného bydliště, atp.), k tomuto soud nemohl přihlížet a dokazování v tomto směru zamítl, neboť dle čl. 12 odst. 1 a 2 Úmluvy je okolnost, že se dítě šilo s novým prostředím, důvodem pro nenavrácení dítěte **pouze** v případě, že řízení o navrácení bylo zahájeno po uplynutí jednoho roku od protiprávního zadržení či přemístění dítěte. V daném případě bylo konstatováno (viz shora), že dítě bylo neoprávněně zadrženo na území ČR počínaje dnem 17.9.2016, návrh na nařízení navrácení dítěte byl podán dne 28.8.2017, tedy zjevně před uplynutím této lhůty.
17. Navrhovatel i odpůrkyně pak v odvolacím řízení navrhli doplnit dokazování i řadou dalších důkazů. Soud zamítl doplnění dokazování skypovou komunikací mezi rodiči, CD nosičem

s fotkami a videi nezletilé z doby před odjezdem rodiny z XXXXX do ČR, emailem ze dne 6.10.2017 k prokázání možnosti vidět dceru v průběhu vánočních svátků, potvrzením odboru sociálních služeb XXXXX, affidavitem Q.B. ze dne 13.9.2017, stanoviskem XXXXX pr. zástupkyně odpůrkyně M.B. W., účastnickým výsledkem odpůrkyně, fotem od p. Š. a stanoviskem p. M.D. a dále výsledkem svědků p. P. C., P. S. a J. K., když tyto buď byly navrženy k prokázání okolností, jejichž případné zjištění by nemělo vliv na právní posouzení věci (např. stanovisko XXXXX pr. zástupkyně odpůrkyně M.B. W., CD nosič s fotkami a videi nezletilé z doby před odjezdem rodiny z XXXXX do ČR, potvrzení odboru sociálních služeb XXXXX) popřípadě je soud považoval za nadbytečné s ohledem na ostatní již dříve provedené dokazování (skypová komunikace mezi rodiči, výslech odpůrkyně, výslech svědků p. P. C., P. S. a J. K.). Sluší se připomenout, že část těchto posledně jmenovaných důkazů byla navržena k prokázání skutečností, které má odvolací soud tak jako tak za prokázány a jejich provádění by tedy bylo v rozporu se zásadou logiky.

18. Odvolací soud konečně využil ve smyslu ust. § 489 odst. 2 z.ř.s. možnosti rozhodnout i o přiměřených zárukách, které musejí být poskytnuty ze strany navrhovatele jako podmínka pro navrácení nezletilé do místa jejího obvyklého bydliště v XXXXX. Odvolací soud je toho názoru, že po navrhovateli je možné spravedlivě požadovat splnění přiměřených záruk za účelem návratu nezletilé do místa obvyklého pobytu, když tento při jednání před odvolacím soudem výslovně deklaroval svou schopnost a ochotu případné záruky splnit. Místem obvyklého pobytu je třeba rozumět město, resp. stát, v němž svědčilo k nezletilé rodičům právo péče a odkud byla nezletilá v souladu s dohodou nejprve přemístěna poté v České republice protiprávně zadržena. Tak především odvolací soud je toho názoru, že je na místě, aby navrhovatel do doby než příslušný soud ve XXXXX rozhodne o úpravě práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti (v důsledku zjevně nastalé změny poměrů) hradil odpůrkyni a nezletilé přiměřené bydlení. Tímto přiměřeným bydlením je třeba považovat vzhledem k okolnostem případu a k věku nezletilé samostatný dvoupokojový byt s příslušenstvím, tedy byt, který bude odpůrkyně s nezletilou obývat sama bez dalších spolunájemníků. Navrhovatel pak bude hradit až do rozhodnutí příslušného soudu nájemné, spotřebu energie (voda, plyn, elektřina), příp. další poplatky a místní taxy, které jsou s nájmem bytu spojeny a které podle povahy věci a zvyklostí v daném místě pronajímatel vyžaduje k hotové úhradě. Dále pak je na místě, aby navrhovatel předem uhradil na výživu nezletilé částku, která bude pokrývat také náklady spojené s docházkou nezletilé po dobu 6 měsíců do předškolního zařízení v XXXXX (když sám navrhovatel při svém výslechu uvedl, že cena je průměrně 200 USD týdně). Dobu 6 měsíců považuje odvolací soud za nezbytnou zejména pro to, aby se nezletilá znovu adaptovala na prostředí v XXXXX (tj. především, aby obnovila a zdokonalila svou angličtinu) a zároveň bylo odpůrkyni umožněno začlenit se do pracovního procesu v XXXXX; to vše samozřejmě s výhradou meritorní úpravy ve XXXXX. Dále je na místě, aby navrhovatel do rozhodnutí příslušného soudu ve XXXXX neodňal nezletilou z péče matky a aby uhradil cenu jednosměrné letenky pro dospělého a dítě z ČR do XXXXX, v ekonomické třídě.
19. Závěrem je nutné znovu zdůraznit, že v řízení o navrácení dítěte soud zkoumá pouze skutečnosti rozhodné z hlediska Úmluvy a neprojednává v celé šíři otázky, které by snad mohly být rozhodující v řízení o úpravu práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti. Předmětem řízení tedy nebyla otázka schopností, možností toho kterého z rodičů pečovat o dítě, jeho osobních kvalit, rodičovských návyků apod. Je třeba také zdůraznit, že navrácení dítěte do členského státu jeho obvyklého bydliště nezbytně neznamená jeho navrácení k opuštěnému rodiči a jeho oddělení od rodiče, který dítě zadržel. Soud vždy nařizuje navrácení dítěte do obvyklého bydliště, nikoliv navrácení do rukou druhého z rodičů.

20. Odvolací soud je tedy ze všech důvodů uvedených shora toho názoru, že podmínky pro nařízení navrácení dítěte jsou v tomto případě dány. Proto odvolací soud podle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. změnil rozsudek soudu I.stupně ve výroku ve věci samé.
21. Výrokem II pak žádnému z účastníků pak nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení (§ 224 odst. 1 o.s.ř., § 142 odst. 1 o.s.ř. a čl. 26 odst. 4 Úmluvy), když plně úspěšný navrhovatel náhradu nákladů řízení nepožadoval a vzhledem k charakteru řízení ani přiznání nákladů řízení kteréhokoliv ze stran sporu nepřichází.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e n í** přípustné dovolání.

Brno, 9. ledna 2018

Za správnost vyhotovení:
Petra Kovalíková, DiS.

JUDr. Jiří Zrůst, v.r.
předseda senátu